

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN VĂN HIỂN

**GIẢI PHÁP NÂNG CAO MỨC SỐNG CHO CÁC
HỘ DÂN BỊ THU HỒI ĐẤT NÔNG NGHIỆP
TẠI THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG
CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP**

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN VĂN HIỂN

**GIẢI PHÁP NÂNG CAO MỨC SỐNG CHO CÁC
HỘ DÂN BỊ THU HỒI ĐẤT NÔNG NGHIỆP
TẠI THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 60.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS ĐỖ QUANG QUÝ

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan:

- (i) Luận văn này là nghiên cứu của riêng tôi, toàn bộ nội dung nghiên cứu do tôi thực hiện.
- (ii) Số liệu trong luận văn được điều tra trung thực.
- (iii) Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về nghiên cứu của mình.

Thái Nguyên ngày 30 tháng 9 năm 2016

Tác giả luận văn

Nguyễn Văn Hiến

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến tất cả các Quý thầy cô đã giảng dạy trong chương trình Cao học Kinh tế nông nghiệp - Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã truyền đạt cho tôi những kiến thức hữu ích trong giáo dục làm cơ sở cho tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn PGS.TS. Đỗ Quang Quý đã tận tụy, tâm huyết hướng dẫn, chỉ bảo tôi trong thời gian thực hiện luận văn.

Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc tới các thành viên trong:

- Ủy ban nhân dân Thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên

- Ủy ban nhân dân Phường Đồng Tiến, Hồng Tiến, Trung Thành, Thuận Thành, xã Tân Hương đã tận tình giúp đỡ tôi trong việc thu thập số liệu điều tra, tham gia trả lời bảng khảo sát cũng như góp ý về những thiếu sót trong bảng khảo sát, điều tra. Tôi xin chân thành cảm ơn 400 chủ hộ gia đình tại 5 xã trên đã dành thời gian quý báu trả lời bảng khảo sát của tôi, giúp đỡ tôi trong quá trình thu thập thông tin trong luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn Phòng Đào tạo - Trường ĐH Kinh tế và QTKD đã tạo mọi điều kiện để tôi hoàn thành khoá học và trình bày luận văn này. Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến các đồng nghiệp đã chia sẻ nhiều tư liệu và kinh nghiệm quý báu liên quan đến vấn đề nghiên cứu của luận văn.

Sau cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới gia đình đã luôn tạo điều kiện tốt nhất cho tôi trong quá trình học cũng như thực hiện luận văn.

Do thời gian có hạn cũng như kinh nghiệm nghiên cứu khoa học chưa nhiều nên luận văn của tôi không tránh khỏi tồn tại nhiều thiếu sót, kính mong nhận được sự nhận xét, đóng góp ý kiến của Quý thầy, cô và các anh, chị học viên.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên ngày 30 tháng 9 năm 2016

Tác giả luận văn

Nguyễn Văn Hiến

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý nghĩa khoa học của đề tài nghiên cứu	3
5. Những đóng góp mới của luận văn	4
6. Bố cục của luận văn	4
Chương 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ MỨC SỐNG HỘ DÂN VÀ ẢNH HƯỞNG CỦA THU HỒI ĐẤT NÔNG NGHIỆP ĐẾN MỨC SỐNG HỘ DÂN	5
1.1. Mức sống của hộ dân và các nhân tố ảnh hưởng đến mức sống của hộ dân bị thu hồi đất nông nghiệp.....	5
1.1.1. Mức sống của các hộ dân	5
1.1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến mức sống của các hộ dân bị thu hồi đất nông nghiệp	6
1.2 Tác động của việc thu hồi đất nông nghiệp để xây dựng các khu công nghiệp đến mức sống của hộ dân	9
1.2.1 Pháp luật về thu hồi đất nông nghiệp.....	9
1.2.2 Tác động của việc thu hồi đất nông nghiệp đến mức sống của các hộ dân .	11
1.2.3 Nâng cao mức sống cho các hộ dân sau khi bị thu hồi đất nông nghiệp	14
1.3. Kinh nghiệm về nâng cao mức sống hộ dân sau khi thu hồi đất nông nghiệp tại một số địa phương nước ta.....	21
1.3.1. Kinh nghiệm của huyện Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh	21

1.3.2. Kinh nghiệm của huyện Văn Lâm, tỉnh Hưng Yên	23
1.3.3. Kinh nghiệm của TP Việt Trì, tỉnh Phú Thọ.....	26
1.3.4 Bài học rút ra từ kinh nghiệm cho thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên ..	28
Chương 2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.1. Câu hỏi đề tài cần giải quyết	30
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	30
2.2.2. Phương pháp phân tích và xử lý thông tin	31
2.3. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	31
2.3.1 Thu nhập bình quân hộ dân.....	31
2.3.2 Chi tiêu hộ dân	32
2.3.3 Các chỉ tiêu khác	33
Chương 3 THỰC TRẠNG VỀ MỨC SỐNG CỦA HỘ DÂN BỊ THU HỒI ĐẤT NÔNG NGHIỆP TẠI THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN	34
3.1. Tổng quan về thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên	34
3.1.1. Đặc điểm về điều kiện tự nhiên.....	34
3.1.2. Đặc điểm về kinh tế - xã hội	36
3.1.3 Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của Thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên	43
3.2. Thực trạng về thu hồi đất nông nghiệp và mức sống của hộ dân bị thu hồi đất nông nghiệp tại thị xã Phổ Yên, Thái Nguyên.....	44
3.2.1. Thực trạng thu hồi đất nông nghiệp tại TX. Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên... 44	44
3.2.2. Đặc điểm về lao động - việc làm của các hộ dân tại các xã bị thu hồi đất tại TX. Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên	51
3.2.3. Tác động của việc thu hồi đất nông nghiệp đến mức sống của các hộ dân sau khi bị thu hồi đất tại TX. Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.....	55
3.2.4 Đánh giá về tác động của thu hồi đất nông nghiệp đến mức sống của các hộ dân bị thu hồi đất.....	67

Chương 4 MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO MỨC SỐNG CHO CÁC HỘ DÂN BỊ THU HỒI ĐẤT NÔNG NGHIỆP TẠI THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN.....	71
4.1 Quan điểm, định hướng và mục tiêu về thu hồi đất nông nghiệp tại thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.....	71
4.1.1. Quan điểm về quy hoạch phát triển thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.....	71
4.1.2. Định hướng chung.....	72
4.1.3. Mục tiêu, nhiệm vụ về nâng cao mức sống cho người dân sau khi bị thu hồi đất nông nghiệp.....	75
4.2 Một số giải pháp để nâng cao mức sống cho các hộ dân bị thu hồi đất nông nghiệp tại thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.....	78
4.2.1 Phát triển kinh tế, giải quyết vấn đề lao động - việc làm cho người nông dân	78
4.2.2. Đẩy mạnh công tác đào tạo nghề cho lao động thuộc diện bị thu hồi đất nông nghiệp.....	81
4.2.3 Tăng cường công tác chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng sản xuất hàng hóa, chuyển đổi lao động nông nghiệp sang sản xuất phi nông nghiệp.	84
4.2.4 Tăng cường trách nhiệm của các công ty, tổ chức, đơn vị nhận đất đối với các hộ dân bị thu hồi đất	85
4.2.5 Chú trọng đầu tư đến vấn đề điện, nước sạch, y tế và vệ sinh môi trường ..	86
4.3. Một số kiến nghị với các bên có liên quan	88
4.3.1. Kiến nghị đối với Đảng và Nhà nước	88
4.3.2. Kiến nghị với UBND tỉnh Thái Nguyên và các cấp chính quyền địa phương.	88
4.3.3 Kiến nghị với các hộ dân bị thu hồi đất nông nghiệp	89
KẾT LUẬN	91
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93
PHỤ LỤC	95

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

CCN	: CỤm công nghiệp
CNH	: Công nghiệp hóa
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
HDH	: Hiện đại hóa
KCN	: Khu công nghiệp
LĐ	: Lao động
LLSX	: Lực lượng sản xuất
NN	: Nông nghiệp
QHSX	: Quan hệ sản xuất
SXNN	: Sản xuất nông nghiệp
TLXS	: Tư liệu sản xuất
TX	: Thị xã
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Hiện trạng và cơ cấu sử dụng đất đai của thị xã năm 2013 - 2015	37
Bảng 3.2: Thực trạng dân số - lao động - cơ cấu lao động thị xã Phổ Yên	40
Bảng 3.3 Tỷ lệ số hộ nông dân và diện tích đất nông nghiệp bị thu hồi của các xã giai đoạn 2013 - 2015.....	45
Bảng 3.4 Số lượng và tỷ lệ hồ sơ của các chủ hộ được điều tra	52
Bảng 3.5 Cơ cấu lao động theo ngành nghề, việc làm của người dân bị thu hồi đất nông nghiệp giai đoạn 2013 - 2015	53
Bảng 3.6: Thu nhập bình quân đầu người/năm của các hộ dân sau THĐ NN giai đoạn 2013 - 2015.....	57
Bảng 3.7: Cơ cấu nguồn thu nhập bình quân của hộ dân/năm tại thời điểm trước và sau khi thu hồi đất NN.....	58
Bảng 3.8: Mức chi tiêu bình quân của các hộ dân sau thu hồi đất nông nghiệp giai đoạn 2013 - 2015	60
Bảng 3.9: Cơ cấu chi tiêu trong hộ dân /tháng trước và sau khi THĐ NN giai đoạn 2013 - 2015	62
Bảng 3.10: Đánh giá điều kiện nhà ở của các hộ dân trước và sau khi THĐ NN giai đoạn 2013 - 2015.....	63
Bảng 3.11: So sánh việc sử dụng các đồ dùng lâu bền của các hộ dân trước và sau khi bị THĐ NN giai đoạn 2013 - 2015.....	64
Bảng 3.12: Trình độ học vấn của lao động trong các hộ dân trước và sau khi THĐ NN giai đoạn 2013 - 2015	66
Bảng 3.13: Tình hình sử dụng các dịch vụ y tế trong các hộ dân trước và sau khi THĐ NN giai đoạn 2013 - 2015	66

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Nước ta là một nước nông nghiệp với khoảng 70% dân số sống bằng nghề nông, ngành nông nghiệp nước ta đã và đang sẽ còn giữ vị trí hết sức quan trọng trong nền kinh tế chung của cả nước, là tiền đề cho các ngành kinh tế khác phát triển. Tuy nhiên, trong quá trình đô thị hóa toàn cầu hiện nay, việc chuyển một tỷ lệ đất nông nghiệp thích hợp sang xây dựng các khu công nghiệp, khu kinh tế, khu đô thị mới và xây dựng cơ sở hạ tầng,... phục vụ cho sự phát triển của đất nước là một nhu cầu tất yếu khách quan. Để giải quyết yêu cầu này, Nhà nước thực hiện thu hồi đất của người sử dụng đất nông nghiệp. Thu hồi đất nông nghiệp không đơn giản chỉ là chấm dứt quyền sử dụng đất của tổ chức, cá nhân, hộ dân đối với diện tích đất nông nghiệp mà còn là hành động liên quan đến sự ổn định và phát triển lâu dài về kinh tế - xã hội, thậm chí còn liên quan đến các vấn đề về sự ổn định chính trị. Thực tế đã cho thấy, thu hồi đất nông nghiệp là một công việc vô cùng khó khăn, phức tạp và thường phát sinh tranh chấp, khiếu kiện bởi lẽ nó liên quan đến quyền và lợi ích của nhiều chủ thể. Chỉ khi nào Nhà nước giải quyết hài hòa lợi ích của các chủ thể thì việc thu hồi đất mới được coi là thành công.

Thị xã Phổ Yên nằm ở phía Nam của tỉnh Thái Nguyên, đây là cửa ngõ nối liền vùng đồng bằng châu thổ sông Hồng với vùng chiến khu Việt Bắc. Phía bắc giáp thành phố Thái Nguyên và thành phố Sông Công; phía đông giáp huyện Phú Bình; phía tây huyện Đại Từ, về phía tây nam giáp tỉnh Vĩnh Phúc, phía đông nam giáp tỉnh Bắc Giang; phía nam giáp thành phố Hà Nội. Do có vị trí thuận lợi nên Phổ Yên là địa phương rất có tiềm năng và là nơi được nhiều nhà đầu tư tin chọn. Đến năm 2016, Thị xã Phổ Yên đã thu hút 83 dự án vào đầu tư với tổng vốn đăng ký trên 225.000 tỷ đồng.